

IZJEMA OD OBVEZNOSTI IZDAJANJA RAČUNOV ZA KMETE

Pojasnilo DURS, št. 4230-289/2008-1, 10. 12. 2008

Zakon o davku na dodano vrednost – ZDDV-1 (Uradni list RS, št. 117/06 in 52/07) v drugem odstavku 94. člena določa, da je obračunavanja DDV oproščena dobava blaga in storitev v okviru osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot jo določajo predpisi o dohodnini, če se zanjo dohodek ne ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov in, če katastrski dohodek vseh članov kmečkega gospodinjstva za zadnje koledarsko leto ne presega 7.500 evrov.

V skladu s prvim odstavkom 143. člena Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost – pravilnik (Uradni list RS, št. 141/06, 52/07, 120/07 in 21/08) kmetom, ki so oproščeni obračunavanja DDV v skladu z navedeno zakonsko določbo, ni treba izdajati poenostavljenih računov, kadar opravljajo dobavo kmetijskih in gozdarskih pridelkov in storitev končnemu potrošniku, na tržnici ali za lastno rabo.

Na vprašanje, ali lahko izjema od obveznosti izdajanja računov iz prvega odstavka 143. člena pravilnika velja tudi, kadar kmetje prodajajo svoje lastne izdelke in pridelke izven tržnic (ob cesti, na prireditvah, sejmi, shodih...), je Ministrstvo za finance podalo odgovor, katerega vsebino povzemamo v nadaljevanju.

Iz določbe 143. člena pravilnika izhaja, da se izjema nanaša na dobavo blaga in storitev, ki so rezultat osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, to pa so le kmetijski in gozdarski pridelki, za katere se po predpisih o ugotavljanju katastrskega dohodka dohodek ugotavlja na podlagi pavšalne davčne osnove. Ker se za to vrsto dejavnosti prag in obveznost obračunavanja DDV določa glede na pavšalno ocenjeni dohodek, neodvisno od dejanskega obsega prihodkov oziroma obdavčljivega prometa, taka izjema ne ogroža nadzora nad izvajanjem ZDDV-1.

Izjema pa se ne nanaša na dobavo kmetijskih in gozdarskih pridelkov zavezancev, ki so pri davčnem organu priglasili ugotavljanje davčne osnove od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov. V takem primeru eden od zavezancev v okviru kmečkega gospodinjstva postane zavezanec za celotno kmetijsko, gozdarsko in morebitno dopolnilno dejavnost na kmetiji. Zavezanec se pri tem zaveže, da bo dohodek iz navedenih dejavnosti na tak način ugotavljal najmanj pet davčnih let.

Prav tako se izjema ne nanaša na dobavo lastnih kmetijskih izdelkov, torej predelanih kmetijskih pridelkov, ki so rezultat dopolnilne dejavnosti ali druge predelovalne dejavnosti na kmetiji, za katero se dohodek vedno ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov. Davčna osnova od dohodkov, pridobljenih na zgoraj navedena načina, se obravnava kot dohodek iz dejavnosti, zavezanec, ki tovrstne dohodke dosega, pa se na podlagi 44. člena Zakona o davčni službi – ZDS-1 (Uradni list RS št. 57/04, 139/04 in 114/06) vpiše v davčni register kot fizična oseba, ki opravlja dejavnost. Za take dejavnosti je zato spremljanje obsega prihodkov za nadzor nad izvajanjem ZDDV-1 bistvenega pomena.

Poleg tega pravilnik za uveljavitev izjeme postavlja tudi pogoj, da gre za dobavo kmetijskih in gozdarskih pridelkov in storitev v naslednjih treh primerih:

- končnemu potrošniku,
- na tržnici, ali
- za lastno rabo.

Kot dobavo **končnemu potrošniku** je mogoče, v skladu s Pravilnikom o minimalnih tehničnih in drugih pogojih, ki se nanašajo na prodajne objekte za opravljanje trgovinske dejavnosti, in pogojih za prodajo blaga zunaj prodajaln (Uradni list RS, št 28/93, 34/93, 57/93, 110/02 – ZVPotA in 24/08 – ZT-1), razumeti **vsako neposredno prodajo končnemu potrošniku (torej osebi, ki ni davčni zavezanec), ne glede na način prodaje, ki lahko vključuje neposredno prodajo na domu, prodajo od vrat do vrat, pa tudi neposredno prodajo na premičnih stojnicah (ob cesti, na sejmi, shodih itd.).**

Kot **dobavo na tržnici** je v skladu s Pravilnikom o minimalnih tehničnih in drugih pogojih, ki se nanašajo na prodajne objekte za opravljanje trgovinske dejavnosti, in pogojih za prodajo blaga zunaj prodajaln mogoče razumeti vsako **prodajo lastnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov na trgu, pa tudi prodajo v okviru veletržnic in drugih odkupnih mestih za kmetijske pridelke**, ki izpolnjujejo zahteve iz Pravilnikom o minimalnih tehničnih in drugih pogojih, ki se nanašajo na prodajne objekte za opravljanje trgovinske dejavnosti, in pogojih za prodajo blaga zunaj prodajaln. Vendar je mogoče izjemo od izdajanja računov tudi v teh primerih vezati samo na neposredno prodajo končnim potrošnikom.

V primeru prodaje davčnim zavezancem pa je izdaja računa obvezna*. Prodajalci lastnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov pa tudi v primerih prodaje davčnim zavezancem praviloma niso administrativno obremenjeni s to obveznostjo, saj v praksi največkrat račun v imenu in za račun prodajalca izda kupec blaga, saj ta potrebuje dokument za svoje knjigovodstvo. To pravilo je še posebej uveljavljeno v primeru, da ob prodaji kmetje uveljavljajo pravico do pavšalnega nadomestila.

Kot **dobavo za lastno rabo** je mogoče razumeti **le odvzem blaga za porabo v okviru (kmečkega) gospodinjstva davčnega zavezanca, ne pa tudi dobavo blaga morebitni dopolnilni ali drugi predelovalni dejavnosti v okviru istega kmečkega gospodinjstva**. V primeru, kadar se dohodek osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja na podlagi pavšalne ocene dohodka – katastrskega dohodka, se dopolnilna dejavnost na kmetiji namreč za davčne namene obravnava kot samostojna dejavnost, in to tudi v primeru, da je njen nosilec ista oseba kot davčni zavezanec iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Zato je potrebno dobavo med osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo obravnavati kot promet blaga ali storitev drugemu davčnemu zavezancu, za katere ne velja izjema prvega odstavka 143. člena pravilnika.

** Kot račun za namene DDV se šteje vsak dokument, ki vsebuje podatke iz 82. oziroma 83. člena ZDDV-1, ne glede na to, v kakšni obliki in pod katerim imenom je izdan.*